

1. *Vermelding der voornaamste takken van het bestaan der ingezetenen.*
De landbouw, koophandel en de ambachten.
2. *Gang van het inwendig beheer der gemeente en der politie.*
Het inwendig beheer der gemeente en de politie blijft steeds op eenen geregelden voet gehandhaafd en besurveilleerd.
3. *Handhaving van reglementen en plaatselijke keuren.*
De reglementen en plaatselijke keuren worden steeds met alle zorg en naauwkeurigheid gehandhaafd, wordende bij overtreding derzelve dadelijk proces-verbaal opgemaakt.
4. *Genoegzaamheid of ongenoegzaamheid derzelve.*
De gemeenteraad zal zich in den loop der volgende maand onledig houden met het vaststellen van eene plaatselijke keur op het leiden van beesten, alsmede van eene op het vastleggen van honden in zekere daarbij te onderschrijvne gevallen en daarvan afschriften tot het einde bij art. 31 van het reglement van bestuur ten plattenlande omschreven aan Hun Edel Groot Achtb. de Heeren Gedeputeerde Staten inzenden.
5. *Gezondheidstoestand der ingezetenen in het algemeen, met vermelding van de geheerscht hebbende besmettelijke ziekten en het getal der daaraan overledenen.*
De gezondheidstoestand der ingezetenen was in het algemeen bijzonder gunstig en is deze gemeente van besmettelijke ziekten verschoond gebleven.
6. *Koepokinenting.*
Dezelve vind in deze gemeente geen de minste tegenstand en wordt algemeen aangewend; geene sporen van natuurlijke kinderziekte zijn in dezelve ontdekt.
7. *Geneeskundige dienst in het algemeen, met opgave of de geneeskundige hulp en vermelding of het personeel der genees-, heel- verlos- en artsenijskundigen genoegzaam is.*
Aan geneeskundige hulp ontbreekt het in deze gemeente niet vermits in dezelve gevestigd zijn 1^e een doctor in de genees-, heel- en verloskunde en 2^e een doctor in de genees- en verloskunde tevens chirurgijn, zijnde beide ook artsenijsmengers, en 3^e een artsenijsmenger.
8. *Broodzetting en het toezigt op de goede hoedanigheid van het brood, als mede de regeling van het maalloon.*
In deze gemeente bestaat geene bepaalde broodzetting, aangezien men dezelve onnoodig oordeelt daar de ingezetenen bijna alle hun eigen brood bakken. Voor zo verre de ingezetenen niet verkiezen het maalloon in schepgraan te voldoen, zoo heeft de regeling van het maalloon plaats volgens de bestaande verordening op het maalloon in deze provincie als van 100 Ned. II tarwe of weit 51 cents van 100 N.H. rogge, boekweit of ander zaad 41 cents.
9. *Prijzen der levensmiddelen.*
De levensmiddelen staan op zeer matige prijzen, zijnde de eigen producten dezer gemeente meer dan voldoende voor dezelve plaatselijke behoeften; de prijs der granen regelt zich naar de graanmarkt te Zwolle.
10. *Ontginning van woeste gronden, derzelve uitgestrektheid en voortgang.*
Deze gemeente en de markgenoten van Baalder in de gemeente Ambt Hardenbergh hebben gemeen de zoogenaamde marke van Hardenbergh en Baalder en wel de eerstgemelde voor 5/8 en de anderen voor 3/8 gedeelten; deze schijnen vooralsnog tot geene scheiding te kunnen geraken, hetwelk de ontginning der woeste gronden zeer belemmerd. De geheele markte (voor zooverre dezelve in deze gemeente gelegen is) heeft eene uitgestrektheid van ruim 1300 bunders; zijnde de uitgestrektheid der woeste gronden p.m. 700 bunders.

11. *Staat der veenderijen, derzelver uitgestrektheid en meerder of minder belangrijke voordeelen in het afgeloopene jaar daaruit getrokken, met opgave van de verveende hoeveelheid.*

De veengronden in deze gemeente zijn gelegen in de zoo even gemelde marke en hebben eene uitgestrektheid van circa 600 bunder; dezelve worden niet verder gebruikt dan voor eigen consumptie, zijnde in het afgeloopene jaar verveend: korte turf 2^e soort 1^e klasse 1400 ton; lange turf 2^e soort, 3^e klasse 4800 ton.

12. *Toestand der kerken en de torens bij dezelve behoorende, en daarin gebragte verbeteringen in het afgeloopene jaar.*

De kerk ter dezer stede alsmede de toren bevinden zich in eenen bouwvalligen toestand en zal men spoedig aanzienlijke herstellingen aan dezelve moeten doen. Uit hoofde echter ook de kerk te klein is voor de groote kerkgemeente, welke 3800 leden telt en waarvan er gemiddeld 850 des zondags ter kerke komen, zoo zoude het te wenschen zijn dat het bestuur derzelve door eene aanzienlijke subsidie in staat gesteld werd het bestaande plan van eene nieuwe en grootere kerk te bouwen ten uitvoer te brengen, waartoe zoo als wij vernomen hebben bereids de noodige stappen zijn gedaan. Welk plan ook de burgerlijke gemeente wel te stade zoude komen, aangezien men alsdan des te gereeder tot **afbraak van den ouden en onsierlijken toren** zoude kunnen overgaan, aanzienlijke kosten van reparatie aan denzelven besparen en men daarenboven in de gelegenheid zoude zijn **ene geschikt plein tot het houden van markten** enz. in het midden der stad te verkrijgen, wanneer namelijk (zooals ook het plan is) de oude kerk afgebroken en de nieuwe nabij de pastorie gebouwd wordt.

13. *Toestand der kerkefondsen, van iedere gezindheid afzonderlijk.*

De gereformeerde kerkgemeente bezit geen eigen fondsen, behalven de opbrengst van een klein gedeelte gronds en de huur der banken in de kerk; de overige uitgaven worden bij eenen jaarlijkschen omslag over derzelve ledematen gevonden; gemeenten van eene andere gezindheid zijn ter dezer stede niet aanwezig, uitgezonderd de Israelitische welke een gering aantal leden telt.

14. *Staat der brandblusmiddelen.*

In deze gemeente bevinden **zich twee spuiten en een aanbrenner met toebehoren**; deze worden in eene zeer goeden staat onderhouden en alles daaromtrent achtervolgt naar de voorschriften der bestaande reglementen.

15. *Begraafplaatsen, derzelver toestand en alles wat tot deze aangelegenheid betrekking heeft.*

De begraafplaats in deze gemeente bevindt zich in behoorlijke toestand; voor zooverre deze niet behooren tot de bemoeijingen der kerkelijke administratie wordt het daarop bestaand plaatselijk regelement goed in acht genomen.

16. *Gebruik van het maten en gewigten stelsel en handhaving der daaromtrent bestaande verordeningen.*

Het maten en gewigten stelsel wordt door de ingezetenen gebezigt overeenkomstig de daaromtrent bestaande verordeningen.

17. *Bijhouding der kadastrale stukken.*

De kadastrale stukken dezer gemeente worden steeds zoo veel mogelijk met alle nauwkeurigheid bijgehouden; hebbende in den afgeloopen jare de bijwerking door de beambten van het kadaster plaats gehad tot en met den jare 1841.

18. *Strandvonderijen.*

Op deze gemeente niet van toepassing.

19. *Kazernering en huisvesting van troepen.*

Kazernen worden in deze gemeente niet gevonden; de huisvesting van troepen moet bij de ingezetenen plaats hebben.

20. *Middelen van vervoer; stoom- en zeilvaartuigen, diligences, postwagens enz., en vermelding of derzelve dienst geregeld gaat, of wel aanleiding heeft gegeven tot bezwaar der ingezetenen, in welk geval de middelen van redres moeten worden opgegeven die in aanmerking zouden behoren te komen.*

In deze gemeente rijdt een **postwagen op Zwolle vice versa, tweemaal per week des maandags en vrijdags voormiddags ten 10 uren** tegen welke dienst geen proces-verbaal is opgemaakt en alzoo niet valt in de termen bij prov. blad no. 36 van 1836 opgegeven; de verdere middelen van vervoer bestaan door Vechtschuiten.

21. *Gemeentefinancien, met vermelding van nieuwe ingevoerde omslagen of belastingen, het bedrag der in het afgelopen jaar opgenomene en dat der afgeloste kapitale schulden en het bedrag der nog onafgelost blijvende.*

De financien dezer gemeente bevinden zich voor het tegenswoordige in eenen gunstigen toestand daar de gemeente eene som van f. 808 aan inkomsten heeft van verhuring van vaste goederen, erfpachten enz., des meer de heffing der opcenten op de grondlasten in het personeel en die der opcenten op de dranken, voorts door middel van personeelen omslag over de ingezetenen, de opbrengst der kohieren van de schoolgelden en schoolbehoeften en der belasting op de honden, alle welke inkomsten voldoende zijn ter bestrijding der uitgaven. Er zijn geene nieuwe omslagen of belastingen ingevoerd, geene kapitalen opgenomen en geene onafgelost gebleven.

22. *Werking der bestaande plaatselijke belastingen.*

De bestaande plaatselijke belastingen werken zeer in het voordeel der gemeente, zijn niet drukkende voor de ingezetenen en zoude men moeilijk zonder dezelve in de behoeftigen der gemeente kunnen voorzien.

23. *Staat der dijken en polders.*

Op deze gemeente niet van toepassing.

24. *Staat der kanalen.*

Op deze gemeente niet van toepassing.

25. *Staat der rivieren en derzelve bevaarbaarheid in verhouding tot de behoefte.*

De rivier de Vecht blijft enkel en alleen bij open water des winters en in het voor- en najaar volkomen bevaarbaar en voldoet redelijk aan de behoefte.

26. *Staat der waterleidingen, met opgaaf der verbeteringen die daaraan in het afgelopen jaar gedaan zijn en die welke nog daaraan behooren verrigt te worden.*

De waterleidingen in deze gemeente zijn in eenen zeer goeden staat in het seizoen; daartoe bepaald zijn dezelve behoorlijk opgeruimd en geschouwt, in den loop der maand mei aanstaande zal er weder eene opruiming en schouwing plaats hebben, zullende men steeds zorg dragen deze voortdurend in eenen goeden staat te onderhouden.

27. *Toestand der wegen en daarin zijnde bruggen, duikers, vonders enz., met opgave als voren.*

De wegen en daarin zijnde bruggen, duikers, vonders enz. zijn in een zeer goeden staat; het wintersaizoen heeft weinig schade aan dezelve toegebracht; de bruggen, duikers, vonders enz. zijn nagezien, gerepareerd en volkomen in goeden staat gebracht; zijnde men tot hetzelfde einde nog bezig met de wegen.

28. *Toestand der schutterijen.*

Het contingent wordt jaarlijks aangevuld en loopen de werkzaamheden daaraan verbonden geregeld af.

29. *Toestand van het schoolwezen (voor zoo veel zulks bestaat afzonderlijk van het hooger, middelbaar en lager onderwijs), met vermelding van nieuw daargestelde, aanmerkelijk uitgebreide, vervallene of teruggegane instellingen van onderwijs.*

Het schoolwezen (voor zooverre zulks het lager onderwijs betreft) is in deze gemeente niet

achterlijk. In het jaar 1841 is ter dezer gemeene eene bijzondere school der 2^e klasse voor de Fransche en Hoogduitsche talen opgericht. De heer A. Dikhuizen als onderwijzer voor die talen alhier benoemd schijnt geen genoegzaam bestaan als zoodanig te hebben kunnen vinden en is in eene andere betrekking geplaatst. Vooralsnog wordt het geene behoefte geacht de daarvoor onstane vacature te vervullen.

30. *Opgave der toelagen uit de gemeentekas voor het onderwijs verstrekt, in voormelde drie klassen verdeeld.*

Uit de gemeentekas worden geene toelagen voor het onderwijs verstrekt, genietende de onderwijzer boven en behalven het rijkstractement f. 2,80 voor ieder schoolpligtig kind.

31. *Toestand der schoollocalen, meubelen en onderwijzerswoningen, met opgave dergenen welke in het afgeloopene jaar nieuw gebouwd of aanmerkelijk verbeterd zijn.*

Het school-locaal alsmede de meubelen in hetzelfde zijn in eenen goeden staat; de woning van den onderwijzer behoort aan hem zelve.

32. *Teekenscholen.*

In deze gemeente niet aanwezig.

33. *Verdere inrigtingen betrekkelijk de beoefening van kunsten en wetenschappen.*

In deze gemeente niet aanwezig.

34. *Aard der gestichten en instellingen van weldadigheid en toestand derzelve.*

In deze gemeente niet aanwezig.

35. *Toestand der diakonien.*

De diakonie ter dezer gemeente wordt goed geadministreerd en is het bestaan van dezelve zoo door de collecten en giften als door de inkomsten ook volkomen in staat gesteld in de behoeften der armen te voorzien.

36. *Evenredigheid van het getal behoeftigen tot dat der bevolking.*

Het getal behoeftigen in deze gemeente staat in evenredigheid tot de bevolking als 2 tot 100.

37. *Getal voorwerpen in het afgeloopen jaar naar de kolonien der maatschappij van weldadigheid gezonden.*

Geene.

38. *Werking der banken van leening.*

In deze gemeente bevindt zich geene bank van leening.

39. *Nijverheid in het algemeen, derzelve toe- of afnemings.*

De nijverheid in het algemeen is in deze gemeente van weinig aanbelang, met uitzondering van den landbouw welke tak van nijverheid van jaar tot jaar toeneemt.

40. *Buitenlandsche handel.*

Buitenlandsche handel wordt in deze gemeente niet gedreven.

41. *Koophandel.*

De koophandel over het algemeen is hier van weinig aanbelang en blijft bij voortdruing kwijnende. De voornaamste is die in vette varkens welke ten getalle van circa 400 stuks alhier worden aangekocht, welke bij kleine gedeelten wederom worden verkocht aan de hier doortrekkende vreemde arbeiders of naar Amsterdam en elders ter verkoop worden gezonden. Men vleit zich dat het in het belang van den handel in het algemeen zal strekken indien de grintweg van Zwolle op Hardenbergh verder tot aan de grenzen wordt doorgetrokken, hetgeen tevens in het voordeel van dien weg zoude werken.

42. *Staat der scheepvaart en vermelding van meerderen of minderen aanbouw op de scheepstimmerwerven.*

In deze gemeente wonen vele schippers, echter zijn hunne verdiensten uit hoofde van den weinigen handel en vertier zeer gering, met uitzondering evenwel van diegene welke

geregeld de weekmarkt te Zwolle bezoeken, waardoor deze met het drijven van eenigen koophandel voor eigen rekening een ruimer bestaan en meerdere voordeelen genieten.

43. *Staat der fabryken en trafyken, met opgave welke in de gemeente aanwezig zijn.*

In deze gemeente treft men geene fabryken. In dezelve zijn aanwezig **eene grutterij en zeven broodbakkerijen**, welke min of meer met een gunstig gevolg worden gedreven.

44. *Staat van den landbouw en de voortbrengselen van den grond.*

De staat van den landbouw is in deze gemeente vrij wel en zijn de voortbrengselen van den grond over het algemeen van goede hoedanigheid, daar men, weinige stukken uitgezonderd, hier zeer goede landerijen aantreft.

45. *Aard der veldgewassen en resultaat van den jongsten oogst.*

De onderscheidene veldgewassen in deze gemeente zijn rogge, boekweit, haver, gerst, aardappelen, knollen, wortelen en vlas. De jongste oogst van alle deze gewassen was met uitzondering van de boekweit en knollen over het algemeen gunstig.

46. *Vooruitzigten van den oogst voor het loopend jaar.*

De vooruitzigten van den oogst der rogge zijn door de onlangs ingevallen koude zeer gunstig geworden.

47. *Staat van de veeteelt, ook paardenfokkerij.*

Deze worden in deze gemeente niet opzettelijk uitgeoefend.

48. *Opgaaf van geheerscht hebbende veeziekten, met vermelding van het getal en soort van vee dat aan elk dier ziekten overleden is, of op hooger last afgemaakt is.*

Deze gemeente is van de zoo gevreesde veeziekte verschoond gebleven, de tongblaas of het mondzeer was minder onder het vee dan in het jaar 1841 en is daaraan geen enkel stuk vee overleden.

49. *Veeartsenij-kundigen, en of daaraan ook behoefte bestaat en welke middelen daarvoor zouden kunnen worden bijgedragen.*

In deze gemeente is geen veearts gevestigd, waaraan ook geene volstrekte behoefte bestaat, vermits een artsenij-kundige in het naburig Ommen woonachtig is die ook ter dezer stede zijne practijk uitoefend.

Aldus opgemaakt door het gemeentebestuur der Stad Hardenbergh, den 29 april 1843.

J.A. Helderman. Ter ordonnantie van hetzelfde J.H. Zweers.